

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....ราชสาส์น..... จังหวัด.....ฉะเชิงเทรา.....

ข้อมูล ณ วันที่.....๒๙.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนายวัฒนา โปธา.....

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้๕๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลเมืองใหม่ อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา.....

โทรศัพท์ ๐๙๘๘๘๖๖๖๓๗

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๙

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖.....

สถาบันการศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอราชสาส์น.....

คณะ/สาขาวิชา-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๕๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก...มะนาว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงซึ่งปลูกพืชแบบผสมผสาน มีการยกร่องสวน โดยมีพืชที่ทำรายได้หลักคือ มะนาว ฝรั่งกิมจู กล้วย หอมทอง มะม่วง ซึ่งในร่องสวนยังมีการปล่อยปลากินพืช การเลี้ยงกบในกระชัง นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชที่สามารถเก็บขายได้ในระยะสั้น เช่น การปลูกเตยสำหรับขายใบเตย ดอกดาวเรือง ต้นพลู เป็นต้น ด้วยความเป็นแปลงเรียนรู้ที่น่าสนใจในตรงส่วนที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายเล็ก ที่มีพื้นที่ที่เป็นของตนเองไม่มาก สามารถทำให้เห็นระบบของการหมุนเวียนของผลผลิตในพื้นที่ การลดต้นทุนและการนำความรู้เทคนิคในการเพิ่มผลผลิต ทำให้บุคคลที่สนใจเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน....๔.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การปลูกมะนาวพันธุ์ดี ก่อนที่จำตัดสินใจปลูกมะนาว สิ่งที่ต้องศึกษาคือ จะปลูกมะนาวพันธุ์อะไรที่ตลาดต้องการ ข้อดีและข้อเสียของมะนาวแต่ละสายพันธุ์,กิ่งพันธุ์ควรจะเลือกแบบไหน จะต้องลงทุนสูงไหม ดินที่จะใช้ปลูกให้ได้ผลต้องเป็นดินแบบไหน การทำนอกฤดูจะอย่างไร มีโรคอะไรบ้าง สุดท้ายถ้าปลูกแล้วจะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ หลักสูตรการปลูกพืชเศรษฐกิจครัวเรือนแบบผสมผสาน เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากการทำการเกษตรจากการปลูกพืชชนิดเดียว ลดรายจ่ายในครัวเรือนหรือเหลือจากครัวเรือนสามารถนำมาจำหน่ายสร้างรายได้ในหลายทาง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงกบในกระชัง การเลี้ยงกบในกระชังสามารถที่จะเลี้ยงและดูแลได้ไม่ยาก สามารถทำรายได้ให้ตลอดทั้งปี

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุทางการเกษตร ได้แก่ เศษหัวกุ้ง ผลไม้ที่เหลือทิ้งภายในสวน เป็นการลดต้นทุนในการบำรุงต้นพืชและสามารถเพิ่มผลผลิตได้อีกทางหนึ่ง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....๔.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ...๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การปลูग्มะนาวแบบลงดินให้ได้ผลผลิตและคุณภาพที่ดี

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การปลูกพืชแบบผสมผสานตามหลักทฤษฎีใหม่และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- การทำน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- การทำบัญชีฟาร์ม/ครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีให้ความรู้หลักแก่ผู้สนใจ คือ การปลูग्มะนาวแบบลงดินให้ได้ผลผลิตและคุณภาพที่ดี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

- ส่งเสริมพืชทางเลือกสำหรับเกษตรกรที่พื้นที่ทำการเกษตรไม่มาก
- ส่งเสริมการสร้างรายเสริมให้กับเกษตรกรซึ่งสามารถทำได้ตลอดทั้งปี

โดยการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการปลูग्มะนาวแบบลงดินนี้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ ๒ ทางได้แก่

- การศึกษาจากป้ายความรู้ประจำฐานเรียนรู้
- การบรรยายโดยเกษตรกรต้นแบบในแปลงเรียนรู้ตามโอกาสต่างๆ

ซึ่งมีเนื้อหาวิธีการปลูग्มะนาวแบบลงดินดังนี้

๑) พันธุ์มะนาว

ปัจจุบันในพื้นที่ได้ปลูग्มะนาวพันธุ์หอมแปดริ้ว ที่มีลักษณะผลดก ลูกใหญ่ เปลือกบาง มีน้ำในผลมาก และเป็นที่ต้องการของตลาด

๒) การเตรียมดิน

สามารถปลูกได้ทั้งในแบบยกร่องสวนหรือไม่ยกร่องก็ได้ โดยในการเตรียมดินในครั้งแรก เพียงทำดินบริเวณที่จะปลูกให้ดี ใช้ปุ๋ยคอกรองก้นหลุมหรือคูลูกเคล้ากับดินเดิมเล็กน้อย ก็สามารถนำต้นมะนาวลงปลูกได้

๓) การให้น้ำและการใส่ปุ๋ย

ในแปลงปลูกสามารถให้น้ำต้นมะนาวได้สองระบบ คือการใช้ระบบสปริงเกอร์ตามโคนต้นหรือหากปลูกเป็นร่องสวนสามารถใช้เรือติดเครื่องสูบน้ำแล้วลากไปตามร่องน้ำเพื่อรดน้ำ ในช่วงฤดูแล้งสามารถให้น้ำได้ ๒ - ๓ วันต่อครั้งหรือสังเกตความชื้นตามสภาพพื้นดิน ส่วนในเรื่องการใส่ปุ๋ยจะเน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยมูลไก่และน้ำหมักชีวภาพที่ได้จากเศษพืชผักหรือสัตว์น้ำ เพราะการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปอาจส่งผลต่อต้านทำให้ต้นมะนาวมีการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบมากกว่าที่จะเกิดเป็นผลมะนาว

๔) การกำจัดวัชพืชและแมลงศัตรูพืช

ในการกำจัดวัชพืชจะใช้วิธีเขตรกรรมเป็นหลัก ส่วนในเรื่องแมลงศัตรูพืชจะปล่อยให้ไปตามธรรมชาติไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีมากนัก นอกจากในช่วงที่มีแมลงรบกวนมากจริงๆ นอกจากนี้อาจจะมีการใช้สารสกัดจากธรรมชาติร่วมบ้าง เช่น สารสกัดจากสะเดา เป็นต้น

๕) การตัดแต่งกิ่ง

ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่งมะนาวคือช่วงเดือน มกราคม-มีนาคม และทำหลังจากเก็บผลผลิตเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการตัดแต่งกิ่งมะนาวเป็นทรงพุ่มจะนิยมทำทุก ๆ ๒ - ๓ ปี เพื่อให้ต้นมะนาวแตกกิ่งใหม่

๖) การเก็บเกี่ยว

โดยหากเราสามารถดูแลต้นมะนาวได้ดีจะทำให้เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวได้เกือบตลอดทั้งปี แต่จะมีมากบ้างน้อยบ้างตามสภาพความสมบูรณ์ของต้น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

ไม่มี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก) มีการบูรณาการร่วมกับเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคการเกษตร ได้แก่ คณะกรรมการ ศพก. เกษตรกร ศูนย์เครือข่ายศพก. และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอรราชสาส์น

- การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพื้นที่การเกษตร ตัวเกษตรกรต้นแบบ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเกษตร เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำการเกษตรในพื้นที่ ทั้งในด้านข้อมูลพืช สภาพดิน ความรู้ความสามารถของตัวเกษตรกร และปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานเกษตร เช่น ความต้องการด้านตลาด ความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ โรคพืชและแมลง เป็นต้น

- การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และหาโอกาสที่สามารถจะพัฒนาพื้นที่และสินค้า ให้มีโอกาสขยายสินค้าซึ่งนอกจากตลาดภายในอำเภอและพื้นที่ใกล้เคียง ยังสามารถปรับปรุงในการเพิ่มผลผลิตและจัดทำตัวสินค้าให้สามารถขยายออกไปสู่ตลาดทั้งแบบปกติและระบบออนไลน์

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

- ในอดีตครอบครัวมีการปลูกพืชชนิดเดียว คือ การปลูกข้าว ซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน และผลผลิตได้ไม่มากทำให้มีปัญหาเรื่องหนี้สิน

- การได้รับความรู้ด้านการเกษตร จากการอบรมของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและได้มีการนำมาทดลอง แล้วมีรายได้เพิ่มในการดูแลครอบครัวได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาในเรื่องรายได้และหนี้สินครัวเรือนที่ทำให้คุณภาพชีวิตมีความลำบาก จึงทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้อยู่ดีกินดีให้ได้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

มีการนำปุ๋ยอินทรีย์นำมาใช้ในพื้นที่เพื่อปรับปรุงคุณภาพดินเนื่องจากพื้นที่เดิมนั้นมีความเปรี้ยวในระดับสูง โดยมีการใช้กับพืชที่เป็นพืชหลัก ได้แก่ มะนาว ฝรั่ง ซึ่งมีพืชนำร่องในการปรับพื้นที่คือการปลูกกล้วย เพื่อช่วยในการเป็นพี่เลี้ยงในระยะแรก และสร้างรายได้ในช่วงแรกที่ปรับเปลี่ยนพื้นที่

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำปุ๋ยหมักน้ำจากเศษวัสดุเหลือใช้ (หมักในถังขนาด ๒๐๐ ลิตร)

ส่วนผสม

๑. เศษผักผลไม้หรือเศษปลาหรือกุ้ง ประมาณ ๓/๔ ของถังน้ำ โดยสามารถใส่เศษวัสดุลงถังได้ตลอดเมื่อได้วัสดุมาเพิ่ม ซึ่งควรจะได้ปริมาณตามที่กำหนด

๒. กากน้ำตาล ประมาณ ๒๐ กก.

๓. สารพด.๒ ๕ ชอง

๔. น้ำเปล่า ปริมาตร ๒ ลิตร

ขั้นตอนการดำเนินการ

๑. ผสมสาร พด.๒ ๑ ชองกับน้ำเปล่า ๒ ลิตร คนให้เข้ากันแล้วทิ้งไว้ก่อน

๒. นำเศษผักผลไม้หรือเศษปลาหรือกุ้ง เทาที่มีในช่วงแรก นำมาใส่ในถัง ๒๐๐ ลิตร แล้วใส่กากน้ำตาล ทั้งหมด คนให้เข้ากันก่อน แล้วจึงใส่กากน้ำตาลพร้อมด้วยน้ำละลายสาร พด.๒ ตามลงไป คนให้เข้ากันอีกรอบ

๓. หลังจากนี้จะมีการใส่เศษผักผลไม้ เป็นระยะๆ แต่ไม่ควรเกิน ๕ วัน โดยจะต้องผสม พด.๒ กับน้ำให้เข้ากันให้ได้ดี พร้อมผสมลงไปด้วยทุกครั้ง

๔. หลังจากผสมจนได้ปริมาณตามถังขนาด ๒๐๐ ลิตรแล้วให้ปิดฝาถัง ทิ้งไว้ประมาณ ๓ - ๔ เดือน จึงสามารถมาใช้ในการเป็นปุ๋ยน้ำเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินและเป็นการปรับปรุงโครงสร้างดินไปในตัว

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น

- การนำดินไปวิเคราะห์ เพื่อหาคุณสมบัติของดินเพื่อที่จะนำไปเพื่อใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ดังนี้

๑. ขุดดิน โดยเลือกกระจายจุดเป็นแบบก้างปลา ประมาณ ๑๕ จุด

๒. แต่ละจุด ให้ทำการถากวัชพืชออกก่อนเพื่อไม่ให้มีการปะปนของอินทรีย์วัตถุที่ไม่ต้องการในการตรวจค่าดิน

๓. ขุดให้เป็นรูปตัววี ให้ลึกประมาณ ๑ หน้าจอบ เอาดินในส่วนตรงกลางร่องออก แล้วเลือกเอาเฉพาะด้านผนัง หนาประมาณ ๒ - ๓ ซม. เอาออกมารวมกันทั้ง ๑๕ จุด

๔. เมื่อรวมกันแล้วให้แบ่งเป็น ๔ ส่วน เลือกละเพียง ๑ ส่วน เอามาตากในที่ร่มไม่ให้โดนแดด ตากให้แห้งสนิท

๕. เมื่อแห้งดีแล้วให้นำมาบดให้ละเอียดเป็นผง เพื่อที่สารละลายในการทดสอบจะสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ที่ได้ผลถูกต้องมากที่สุด

๖. นำดินที่เป็นผงละเอียดประมาณ ๕๐๐ กรัม ไปทำการทดสอบในน้ำยาทดสอบที่มีอยู่ที่ ศพก. หรือศูนย์ศดปช. ประจำอำเภอ

๗. เมื่อรู้ค่าจากผลการทดสอบที่ได้ ได้แก่ ค่า N P K สามารถนำมาเทียบกับค่ามาตรฐานในการใช้ปุ๋ยในแต่ละพืชและในแต่ละช่วงเวลาของการเจริญเติบโต ซึ่งสามารถค้นหาได้จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือกรมวิชาการเกษตร

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)มะนาว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๓.....ไร่.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)มะม่วง..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๕.....ไร่.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)กล้วยหอม..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑ ไร่.....(ไร่-งาน-วา)

- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๒.๑)ปลานิล..... จำนวน.....๕,๐๐๐ ตัว.....(หน่วย.....)
- ๒.๒)ปลาตะเพียน.....จำนวน.....๒,๐๐๐ ตัว.....(หน่วย.....)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑)-..... จำนวน.....-.....(ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑)-..... จำนวน.....-.....(หน่วย.....)
- ๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)
- ๑) สินค้า.....มะนาว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
- ๑.๑)ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยมูลไก่)..... เป็นเงิน.....๔,๒๕๐.....บาท/ไร่
- ๑.๒)ยากำจัดวัชพืช (ช่วงฤดูฝน)..... เป็นเงิน.....๑,๓๕๐.....บาท/ไร่
- ๑.๓)น้ำมันสับน้ำ (ช่วงฤดูแล้ง)..... เป็นเงิน.....๒,๕๐๐.....บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต๒,๗๐๐.....บาท/ไร่
- รายได้๕๐,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ๒) สินค้า.....มะม่วง.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
- ๑.๑)ปุ๋ยเคมี..... เป็นเงิน.....๙,๒๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๒)ยากำจัดวัชพืช (ช่วงฤดูฝน)..... เป็นเงิน.....๓,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๓)น้ำมันสับน้ำ (ช่วงฤดูแล้ง)..... เป็นเงิน.....๑,๕๐๐.....บาท/ไร่
- ๑.๔)ยากำจัดศัตรูพืช..... เป็นเงิน.....๒,๒๕๐.....บาท/ไร่
- รวมต้นทุนการผลิต๓,๑๕๐.....บาท/ไร่
- รายได้๑๖,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายต้นแบบ มีดังนี้
- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะนาว ฝรั่ง กล้วยหอม มะละกอ.....
- เฉลี่ยรายได้วันละ.....๕๐๐.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มะม่วง.....
- เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี
- ๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
- ประโยชน์ต่อตนเอง
- ได้มีอาหารที่ปลอดภัยและมีแหล่งอาหารเป็นของตนเอง
 - มีรายได้ที่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ต่อผู้อื่น

- เป็นแหล่งเรียนรู้การใช้ชีวิตในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้คนที่สนใจสามารถดำรงชีวิตได้อย่างดี
- สามารถฝึกอาชีพในด้านการเกษตร เช่น การเพาะพันธุ์มะนาว การจัดการมะม่วงให้ได้คุณภาพ

เป็นต้น

ประโยชน์ต่อชุมชน

- เป็นศูนย์กลางแบบทางการเกษตรที่ไม่ได้ทำพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งในอำเภอรราชสาส์นมีไม่มากนัก ทำให้เป็นทางเลือกของชุมชนและตำบลรอบข้างในการมาศึกษาและเรียนรู้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้น้ำหมักชีวภาพสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง และการใช้สกัดจากธรรมชาติที่สามารถป้องกันแมลงศัตรูพืชทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีลงได้

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ระบบนิเวศในแปลงมีความสมดุล มีการเกื้อกูลระหว่างพืชและแมลง
- ลดปริมาณขยะลง เนื่องจากมีการใช้ทรัพยากรภายในแปลง ทำให้มีการหมุนเวียนทรัพยากร

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ความรู้ด้านการปลูกพืชผสมผสานพร้อมกับเลี้ยงกบในกระชัง ซึ่งในแปลงของเกษตรมีการปลูกมะนาวฝรั่งกิมจู กล้วยหอม มะม่วง เป็นหลัก โดยเป็นการปลูกแบบยกร่องสวน

- ภายในร่องสวนมีการเลี้ยงปลาน้ำจืดและเลี้ยงกบในกระชัง โดยมีการไหลเวียนของน้ำ เพื่อให้ น้ำมีความสะอาด การเจริญเติบโตปลาและกบที่เลี้ยงจะโตค่อนข้างดี

- การให้น้ำต้นพืชจากร่องสวนที่มีน้ำขัง ทำให้สามารถให้น้ำทั้งโคนต้นและลำต้นได้อย่างทั่วถึง ซึ่งใช้วิธีการลากเรือตามร่องน้ำและสูบน้ำพ่นตามโคน ซึ่งวิธีการให้น้ำที่ลำต้นด้วยนั้น สามารถป้องกันโรคและแมลงได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ในช่วงหน้าแล้ง สามารถกักเก็บน้ำไว้ในร่องสวนได้เป็นระยะเวลานาน ลดความเสี่ยงในการขาดน้ำของต้นพืชได้

- การใช้น้ำหมักชีวภาพจากการหมักเปลือกกุ้ง ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้จากการจำหน่าย นำไปใช้ราดโคนต้นพืชส่งผลให้ต้นพืชมีความแข็งแรง ทนทานต่อโรคและแมลง และทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทั้งด้านรสชาติและจำนวนผลผลิตต่อต้น

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ให้ความรู้เจ้าหน้าที่กลุ่มวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้มาศึกษาดูงานการดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน

- สถานีตำรวจภูธรอำเภอรราชสาส์น จัดอบรม โครงการชุมชนยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดแบบครบวงจรตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการอบรมให้ความรู้ด้านการทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรฉะเชิงเทรา ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร การผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศ การผลิตแหนแดง และการใช้ปุ๋ยชีวภาพในระบบการผลิตแบบผสมผสาน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ไม่มี

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ที่มีการทำการเกษตรมาหลากหลายอย่าง จนมีประสบการณ์มากพอในการที่จะดำเนินการเกษตรที่ทำให้ตนเองพึ่งตนเองได้ในปัจจุบัน และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจในหลายรูปแบบ เช่น การที่เกษตรกรในพื้นที่เข้ามาดูงาน ปฐกษัตริ์ แล้วนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง การเป็นวิทยากรในบางหน่วยงานของรัฐ การทำหน้าที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วนำประสบการณ์ของตนเองไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตร เป็นต้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรมีช่องทางในการนำความรู้ในพื้นที่ไปใช้จากการอบรมโครงการต่างๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานอื่นที่มีโครงการที่เกี่ยวกับการทำการเกษตร เช่น กรมพัฒนาชุมชน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง การปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อไปทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อสร้างรายได้ และเกษตรกรที่ได้รับความรู้จากการอบรมได้นำความรู้ที่ได้นำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนของตนเองเพื่อปลูกพืชอื่นนอกจากพืชหลักเสริมรายได้ให้กับครอบครัว

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีส่วนร่วมในการผลักดันในการแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำในพื้นที่ โดยได้รับงบประมาณจากภาครัฐในการทำโรงสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และการขุดลอกคลองส่งน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งน้ำในพื้นที่การเกษตร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรนั้น ได้รับการความรู้จากประสบการณ์ชีวิตและการรับความรู้จากหน่วยงานรัฐ มาพัฒนาตนเอง พร้อมกันนั้นยังเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อส่วนรวม จนได้รับการลงเสียงให้เป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีส่วนผลักดันกิจกรรมทั้งในส่วนงานที่เกี่ยวกับพี่น้องเกษตรกรและงานด้านสาธารณสุขประจำภาค เพื่อให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน และบอกต่อไปยังลูกหลาน องค์ความรู้ที่มีอยู่ใน ศพก. นั้น สามารถไปเรียนรู้และผลิตใช้ได้เอง และยังมีแปลงเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่หรือเกษตรกรที่สนใจ สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- มีความภูมิใจในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้กับคนที่สนใจ นำความรู้ที่ได้ไปดำรงชีพหรือทำมาหากิน สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารภายในชุมชน

- มีส่วนร่วมในการผลักดันการแก้ปัญหาเรื่องการจัดการน้ำในพื้นที่ตำบลเมืองใหม่ ซึ่งจะสามารถทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถมีน้ำใช้ทางการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายวัฒนา โพธา ได้รับความไว้วางใจในการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ ๘ บ้านบางพุทรา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้รับเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เนื่องจากนายวัฒนา โพธา มีตำแหน่งเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ ทำให้ต้องทำงานสาธารณะอยู่ตลอด และมีส่วนร่วมในงานระดับหมู่บ้านและงานด้านสังคมระดับอำเภอ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

๑) ต้องมีความซื่อสัตย์ในการทำงานต่อตนเองและผู้อื่น

๒) ทำชีวิตให้พอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) นายสายันต์ กมลคร เกษตรอำเภอราชสาส์น
- ๒) นางสาวภาวิณี ศรีโท
- ๓) นายสุชาติ คำภีระวงษ์

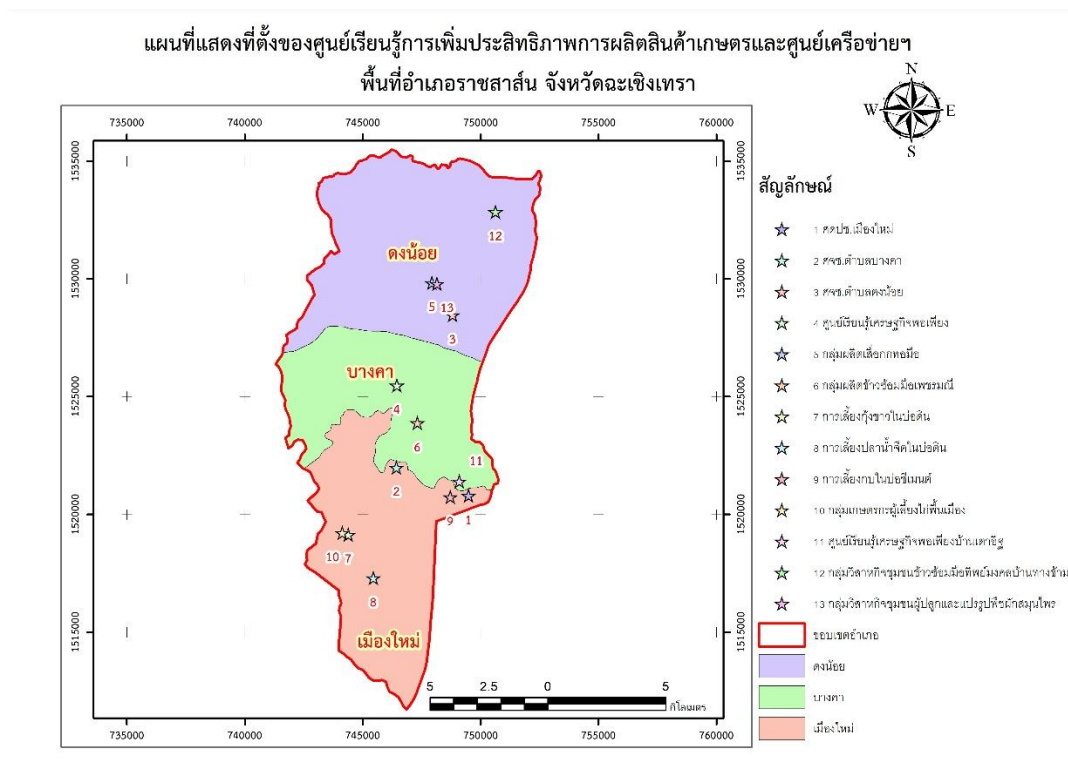
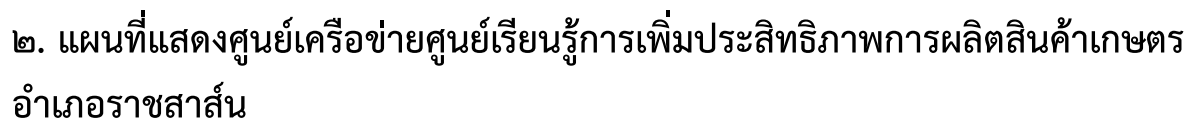
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๑) การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบในหัวข้อที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำการเกษตร การดำเนินชีวิตและการเชื่อมโยงกับชุมชน
- ๒) การเก็บข้อมูลกิจกรรมในพื้นที่ ได้แก่ แปลงต้นแบบ ฐานเรียนรู้ต่างๆ
- ๓) การใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis
- ๔) การใช้เวทีการประชุม ศพก.ระดับอำเภอในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและการเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายภายในอำเภอ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี

ภาคผนวก

๓. แนวทางการพัฒนาของศพก.อำเภอรราชาสีน จากการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis

จุดแข็ง (S) - มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ คลองท่าลาด ติดกับพื้นที่การเกษตร - มีกิจกรรมในพื้นที่หลากหลายชนิด ทั้ง ด้านพืช สัตว์ ประมง ทำให้มีการหมุนเวียนผลผลิตก่อให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปี - เกษตรกรต้นแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและชาวบ้านให้การยอมรับ - เกษตรกรต้นแบบมีความรู้ครอบคลุมหลายด้าน ตั้งแต่ด้านการผลิต การจำหน่าย ไปจนถึงการทำบัญชีฟาร์ม/ครัวเรือน - คณะกรรมการและศูนย์เครือข่ายมีความพร้อมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี	จุดอ่อน (W) - สภาพดินมีความเป็นกรดค่อนข้างสูง ทำให้ต้องใช้ต้นทุนการผลิตมากขึ้น - ยังไม่มีสินค้าที่ได้รับมาตรฐานทางการเกษตร - สภาพร่างกายและอายุของเกษตรกรต้นแบบที่มากขึ้น
โอกาส (O) - มีช่องทางจำหน่ายผลผลิตเป็นของตนเอง โดยมีแผงขายสินค้าที่ตลาดพนมสารคามและมีลูกค้าบางส่วนมารับเองที่สวน - พื้นที่อยู่ในเขตโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่จะมีประชากรที่มากขึ้นและต้องการอาหารที่มีคุณภาพ - ปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น	อุปสรรค (T) - พื้นที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมในช่วงหน้าฝน - การผลิตสินค้าทางการเกษตรมีปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ยเคมี ปูนปรับสภาพดิน ราคาน้ำมัน เป็นต้น

[illegible]